

SINIFTA ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİNİN YÖNETİMİ

Kaynak: Kuran, K. (2022). Sınıfta Öğrenme-Öğretme Sürecinin Yönetimi. Mehmet Şişman & Selahattin Turan (Eds). *Sınıf Yönetimi*, Pegem Akademi, Ankara, 167-191.

- ✓ Okulda öğrenme işi amaçlı ve planlı olarak yürütülür.
- ✓ Okulda ve sınıfta öğrencilere en uygun öğrenme-öğretme ortamları oluşturulmak için çalışılır.
- ✓ Öğrenme ortamı, çocukların coşkuyla ve isteyerek geldiği, kendisini geliştirip gerçekleştirebildiği bir yer olmalıdır.
- ✓ Sınıfın öğrenen ve gelişen bir sınıfa dönüştürülebilmesi, öğrenmenin niteliğini artıran pek çok etkenin yanında, önemli ölçüde oluşturulacak öğrenme ve öğretme sürecinin niteliğine bağlıdır

(Kuran, 2022)

Öğrenme Sürecinde Öğretmenin Sorumluluğu

- ✓ Öğretme, genel olarak öğrenmenin kolaylaştırılması, öğrenmeye rehberlik edilmesi ve öğrenmeyi sağlamada öğrenene yardımcı olunması sürecidir (Açıkgöz, 2000).
- ✓ **Öğretmenin temel görevi**, öğrencinin bütün çalışmalarını ve çabalarını yönlendirerek ona uygun bir öğrenme ortamı oluşturmaktır.
- ✓ Öğretmen, çok yönlü bir süreç olan öğretme-öğrenme sürecinin, öğrencinin ilgi, gereksinim ve yetenekleri doğrultusunda, öğretimin hedeflerini gerçekleştirecek şekilde düzenlenmesini sağlar.
- ✓ Öğretmen sınıfta zamanı etkili kullanmalıdır.
- ✓ Ders sürecinin her anının hangi etkinliklerle gerçekleşeceğinin ayrıntılı bir şekilde belirlenmiş olması önemlidir .

(Kuran, 2022)

❖ **Öğretme-öğrenme sürecinin başarıyla yönetilebilmesi için öğretmen (Newble ve Cannon, 1989):**

- ✓ Öğrencileri yüreklendirmeli,
- ✓ Olumlu ve yapıcı davranmalı,
- ✓ Uygulamaları, dersin bütünüyle ilişkilendirmeli,
- ✓ Öğrencilere güçlükleri yenmesinde yardımcı olmalı,
- ✓ Öğrencilere becerilerini geliştirme konusunda fırsatlar vermeli,
- ✓ Öğrencileri motive etmelidir.

(Kuran, 2022)

Öğrenme-Öğretme Sürecinin Aşamaları

❖ Programın uygulayıcısı olan öğretmenin, *programın hedeflerini iyi bilmesi, bu hedefleri gerçekleştirecek içeriği iyi düzenlemesi, uygun yöntemleri ve öğretim materyallerini belirleyerek, değerlendirme yapma konusunda* yetkin olması beklenir.

❖ Öğrenme Öğretme Sürecinin Aşamaları

- ✓ Öğretimin-Öğrenmenin Planlanması,
- ✓ Öğretimin-Öğrenmenin Uygulanması,
- ✓ Öğretimin-Öğrenmenin Değerlendirilmesi.

(Kuran, 2022)

1- Öğretimin Planlanması

- ✓ Program ne kadar iyi olursa olsun ancak iyi bir planlamayla hayata geçirebilir.
- ✓ Plan yapmak yasal bir zorunluluktur.
- ✓ **Öğretim açısından plan,** belirli eğitim amaçlarına ve program hedeflerine ulaşmak için öğretim etkinliklerinden hangilerinin seçileceğini, bunların öğrencilere niçin. nasıl yaptırılacağını, ne gibi yardımcı kaynak ve araçların kullanılacağını, elde edilen başarının nasıl değerlendirileceğini, önceden tasarlayıp kağıt üzerinde saptamaktır (Demirel, 2002).

(Kuran, 2022)

Öğrenme Öğretme Sürecinin Planlanmasının Yararları

- Öğretmenin kendine güvenmesini sağlar.
- İçeriğin mantıklı bir sırada sunulmasını kolaylaştırır.
- Konuya uygun öğretim yöntemlerini seçmeyi kolaylaştırır.
- Eğitim durumlarını düzenleme ve uygulamayı sağlar.
- Disiplin sorunlarını önlemeye yardım eder (Bilen 1996).

İyi Bir Plan

- Öğrenci merkezli ve uygulanabilir etkinliklere yer verir.
- Çevresel ve bireysel farklılıkları dikkate alır
- Esnek bir yapıya sahiptir
- Uygun yöntem ve teknikleri içerir.

(Kuran, 2022)

Plan Türleri

1

Ünitelendirilmiş Yıllık Plan:
Öğretim yılı süresince ders vermekle yükümlü olunan sınıflarda, program uyarınca belli ünitelerin ya da konuların hangi aylarda yaklaşık olarak ne kadar zamanda işleneceğini gösteren plandır.

2

Ders Planı: Dersle ilgili eğitim programlarında yer alan ve birbirleriyle ilişkili öğrenci kazanımlarını, işlenecek konu örüntüsünü, konuya ilişkin deney, tartışma soruları, proje ve ödevleri uygulama çalışmalarını, ders araç ve gerecini içine alan plandır. Öğretmen planı hazırlarken, zümre öğretmenleri ve şube öğretmenlerinin katkısını alır.

(Kuran, 2022).

Şekil 10.1: Örnek Ders Planı

BÖLÜM I	
Dersin Adı	
Sınıf	
Ünitenin Adı /No	
Konu	
Önerilen Süre	

BÖLÜM II	
Öğrenci Kazanımları/Hedef ve Davranışlar	
Ünite Kavramları ve Sembolleri/Davranış Örüntüsü	
Güvenlik Önlemleri (Varsa):	
Öğrenme-Öğretme Yöntem ve Teknikleri	
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler ve Kaynakça	
• Öğretmen • Öğrenci	
Öğrenme-Öğretme Etkinlikleri:	
• Dikkati Çekme • Güdüleme • Gözden Geçirme • Derse Geçiş • Bireysel Öğrenme Etkinlikleri (Ödev, Deney, Problem Çözme) • Grupla Öğrenme Etkinlikleri (Proje, Gezi, Gözlem) • Özet	

BÖLÜM III	
Ölçme-Değerlendirme	
• Bireysel Öğrenme Etkinliklerine Yönelik Ölçme-Değerlendirme • Grupla Öğrenme Etkinliklerine Yönelik Ölçme-Değerlendirme • Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrenciler ve İleri Düzeyde Öğrenme Hızında Olan Öğrenciler için Ek Ölçme-Değerlendirme Etkinlikleri	
Dersin Diğer Derslerle İlişkisi	

BÖLÜM IV	
Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar	

Ders Sınıf Öğretmeni
Uygundur.../.../...

Okul Müdürü

Örnek Ders Planı (Kuran, 2022).

2- Öğretimi Uygulama

❖ Öğretimi uygulama, planda belirlenen öğrenme-öğretme etkinliklerinin uygulandığı, dersin işlendiği aşamadır.

- ✓ Hazırlık (dikkat çekme, güdüleme, gözden geçirme)
- ✓ Sunu (derse geçiş ve geliştirme)
- ✓ Uygulama (bireysel-grupla öğretme etkinlikleri)
- ✓ Özetleme

(Kuran, 2022)

Öğrenme Öğretme Süreçlerinin Uygulama Aşamaları

1- Hazırlık (Dikkat Çekme-Güdüleme-Gözden Geçirme)

- Dikkat çekme, güdüleme ve gözden geçirme etkinlikleri birbirini tamamlayan çalışmalardır.
- Konuyla ilgili kazandırılacak davranışlara uygun anı, fıkra, hikâye anlatma vb. yapılabilir.
- Derste işlenecek konunun hedefleri, bu hedeflerin öğrenci açısından kazanımlarının neler olacağı, onlara ne gibi yararlar sağlayacağı, açık, anlaşılır ve sade bir anlatımla dile getirilmelidir.
- Öğrencinin dikkatini çekmek için ilk kural öğretmenin sınıfa istekli ve pozitif enerjiyle girmesidir.

2- Sunu (Derse Geçiş ve Geliştirme)

- Bu aşamada dikkat yeniden çekilir ve araç ve gereçler işe koşularak, konunun sunumu için iyi bir giriş yapılır.
- Öğrencinin derse ilgisinin canlı tutulması için güdüleme çalışmalarına devam edilmelidir.
- Derse başlama aşamasında ön koşul öğrenmelerin dikkate alınması gerekir (bilişsel, duyuşsal ve devinişsel)

3-Uygulama (Bireysel ve Grupla Öğretme Etkinlikleri).

- Uygulama çalışmalarında örnekler verme, araştırma yapma ve sorular sorma önemli etkinliklerdir.
- Uygulama çalışmalarıyla öğrenciye deneyerek eksiklerini ve hatalarını görme, yeteneklerini tanıma ve her şeyden önce cesaretini arttırarak özgüven geliştirme fırsatı oluşturulur.
- Sorulan sorularla öğrenciler yapılan etkinliklere katılır, öğrendiklerini pekiştirme ve dersin akıcı bir şekilde yürütülmesi sağlanır.
- Konunun sunulmasında ve uygulama çalışmalarında öğrencilerin bireysel ve grupla öğrenme etkinliklerine yer verilmelidir.
- Bireysel öğrenme etkinlikleri işe koşulur.
- Sınıf, sosyal bir gruptur. Öğrenme- öğretme sürecindeki etkinlikler gruba yönelik yapılır. (İşbirliğine dayanan öğrenme, proje çalışmaları, gezi gözlem ve inceleme çalışmaları vb.)

4- Özetleme

- Konuyla ilgili hedef ve davranışların tekrar gözden geçirilmesine imkân veren bu aşama dersin kapanışı anlamına gelir.
- Konuyla ilgili temel noktaların vurgulanması, öğrencilerin ders boyunca işlenen konuyu hatırlamalarına ve önemli noktaları not etmelerine yardımcı olur.

(Kuran, 2022).

3- Öğretimin Değerlendirilmesi

- ❖ Öğrenme-öğretme sürecinin son aşamasıdır.
 - ❖ Ölçme ve değerlendirme uygulanan öğretim etkinliklerinin öğrenci davranışlarında oluşturduğu değişikliklerin neler olduğunu saptamak amacıyla yapılır.
 - ❖ Değerlendirme basamağı öğretim planında yer alan hedef davranışların, içeriğin, öğretim yöntem ve tekniklerinin, materyallerin uygun ve yeterli olup olmadığı konusunda bilgi edinilmesini sağlamaya yöneliktir.
 - ❖ Öğrencilere yazılı ve sözlü sorular sormak, testler uygulamak, defterlerini incelemek, ev ödevleri vermek, sınıf içindeki derse yönelik tutum ve tavırlarını gözlemlemek vb. eylemlerle ölçme ve değerlendirme yapılır.
 - ❖ Derslerin son 5-10 dakikası, özetleme ve değerlendirmeye ayrılmalıdır. Bu biçimlendirmeye ve yetiştirmeye yönelik bir değerlendirme olmalı, öğrencilere not verilmemelidir .
- (Kuran, 2022)

Etkili Öğrenme-Öğretme Ortamının Oluşturulmasında Dikkat Edilecek Bazı Hususlar

1. İşinizi ve öğrencilerinizi sevin
2. Sınıfa pozitif enerjiyle girin
3. Derse ve konuya odaklanın
4. Görsel, işitsel araç ve gereçlerden yararlanın
5. Öğrencilerin soru sormasını teşvik edin
6. Sözel ve sözel olmayan iletişimi iyi kullanın
7. Dersi ilginç hale getirin
8. Sık olarak ara özetlere ve tekrarlara yer verin
9. Dersi sınıfta gezerek anlatın
10. Tek rolünüzün bilgi aktarmak olmadığını unutmayın.

(Kuran, 2022)

Öğrenme-Öğretme Sürecine İlişkin Yeni Yaklaşımlar

- ✓ Bilim ve teknoloji alanındaki gelişmeler, öğrenmeyi okulla sınırlı olmaktan çıkarmış, öğretmen ve öğrencinin rollerini de değiştirmiştir.
- ✓ Öğretmenin bilgiyi öğretme rolü, **öğrenmeyi öğretmeyle**; öğrencinin bilgiyi öğrenme rolü ise **öğrenmeyi öğrenme rolüyle** yer değiştirmiştir.
- ✓ Öğrenmede yaratıcı düşünme, düşünmeyi öğrenme, karar verme, sorun çözme gibi kavramlar ön plana çıkmıştır.
- ✓ Öğrencinin aktif öğrenme sürecine katılımını temel alan; **işbirliğine dayalı öğrenme** bireyselleştirilmiş öğrenme, yapısalcı öğrenme, **çoklu zekâ** gibi kuramlar ortaya atılmıştır.

(Kuran, 2022)

İşbirliğine Dayalı Öğrenme

- ✓ Bu öğrenme modelinde öğrenciler aktif ve diğer öğrencilerle iletişim halindedir.
- ✓ İşbirliğine dayalı öğrenme modeli, öğrencilerden gruplar oluşturarak, birbirlerinin çalışmasından da sorumlu olduğu ekip çalışmasının benimsendiği bir öğrenmedir.
- ✓ İş birliğine dayalı öğrenmede, gruplar heterojen olmalıdır.
- ✓ Bireyler küçük gruplarda ortak bir amaca yönelik birbiriyle yardımlaşarak çalışırlar.
- ✓ Öğretmenin, nitelikli eğitim verebilmesi için, güvene ve işbirliğine dayalı bir ortamın sağlanması, yeni bilgilerle desteklenmesi gereklidir.
- ✓ Öğrenciler ortak amaçlar etrafında işbirliği yaparak birbirlerinin öğrenmesine yardım ederler. Grup üyeleri arkadaşlarının öğrenmesinden sorumludur. Her üye, bir taraftan kendini geliştirirken diğer taraftan arkadaşlarının gelişimine yardımcı olmak durumundadır.
- ✓ İşbirliğine dayalı öğrenme; **grubun ortak amaçlarına sahip olma, her üyeye bireysel sorumluluk verme ve herkese başarı için eşit şans tanıma** gibi üç temel öğeye dayanır.
- ✓ İşbirliğine dayalı öğrenme yaklaşımı, öğrenci merkezli olup, aktif öğrenmeyi temel alır.
- ✓ Öğretmenin rolü, grup içi ve gruplar arasındaki ilişkileri düzenlemek ve rehberlik etmektir. (Kuran, 2022)

Bireyselleştirilmiş Öğrenme

- ❖ Bireyselleştirilmiş öğrenme, kazanma ya da kaybetme üzerine temellenmiş yarışmacı bir öğrenmedir.
- ❖ Öğrenciler, bireysel olarak değerlendirilir.
- ❖ Bireyselleştirilmiş öğrenmede her öğrenciye çalışma materyalleri verilir ve öğrenci kendi öğrenme gücü ve hızına göre bu materyallerle çalışır.
- ❖ Her öğrenci kendi çalışmasından ve kendi öğrenmesinden sorumludur.

(Kuran, 2022)

- ✓ Yapılandırmacılıkta bilginin tekrarı değil, bilginin transferi ve yeniden yapılandırılması söz konusudur (Perkins, 1999:8).
- ✓ Özünde, öğrenin bilgiyi yapılandırması ve uygulamaya koyması vardır (Perkins, 1999: 8). Bilgi öğrenci tarafından yapılandırılır.
- ✓ Her öğrenci öğrenirken, anlamı, bireysel ve sosyal olarak yapılandırır. (anlamlandırma ya da anlam yapılandırma süreci)
- ✓ Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımında amaç, kişinin bilgiyi özümsemede aktif rol alarak onu kendi zihinsel şemalarında yerli yerine oturtabilmesidir.
- ✓ Öğrenen, yeni bir bilgi ile karşılaştığında, dünyayı tanımlama ve açıklama için önceden oluşturduğu kurallarını kullanır veya algıladığı bilgiyi açıklamak için yeni kurallar oluşturur (Brooks ve Brooks, 1993: 9; Kuran, 2022).

(Kuran, 2022)

- ✓ Yapılandırmacı öğrenmede sadece **okumak ve dinlemek yerine tartışma, fikirleri savunma, hipotez kurma, sorgulama ve fikirler paylaşma** söz konusudur.
- ✓ Öğretmenler **öğretim programlarını sabit, değişmeyen yapılar, kendilerini de bilginin yegâne kaynağı görmek yerine, hem öğretim programlarını hem ders işleme yöntemlerini sürekli analiz etmelidir.**
- ✓ **Öğretmen;** öğrencinin yeni bilgileri daha önce edindiği bilgilerle ilişkilendirmelerine rehberlik etmeli, öğrencilere zengin öğrenme yaşantıları sunmalı, derslerinde yöntem çeşitliliğine giderek öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştırmalıdır.

(Kuran, 2022)

Çoklu Zeka Teorisi

- ✓ Zeka; bir bireyin karşılaştığı bir problemi sorgulayıp, yorumlaması ve çözmesi, bir ürün ortaya koyabilmesidir.
- ✓ Howard GARDNER "Aklın Çerçevesi" adlı kitabında her insanda **Sözel-Dilsel, Mantıksal-Matematiksel, Görsel-Uzamsal, Bedensel-Kinestetik, Müziksel-Ritmik, Kişisel-İçsel, Kişiler arası** olmak üzere yedi zekâ türünün bulunduğunu belirtmiş, daha sonra bu zekâ türlerine **Doğa zekâsını ve Varoluşçu (Seküler) zekâyı** da eklemiştir.
- ✓ **Çoklu zekâ teorisine göre;**
 - ✓ insanlar bir veya birden fazla zekâ türüne sahip olabilirler.
 - ✓ zekâ türleri birbirinden bağımsızdır. Bazen iç içe yaklaşır. Yaşamda ki aktiviteler birden çok zekâ bölümünü içerir.
 - ✓ insanlardaki baskın olan zekâ türlerini kullanmak suretiyle o insana öğrenmede zorlandığı pek çok şeyi öğretilir.
 - ✓ İnsanların en çok zevk aldıkları ilgi ve yetenek alanlarını kullanarak, onlara farklı alanlardaki bilgileri öğrenmelerine kapılar açılabilir.

(Kuran, 2022)

- ✓ Kuantum öğrenmenin temeli 1980'li yıllarda Dr.Georgi Lazanov tarafından atılan **hızlandırılmış öğrenme tekniklerine ve beyin uyumlu öğrenme tekniklerinin kullanımına** dayanır.
- ✓ Kuantum öğrenme; “*Hızlandırılmış öğrenme*” *Nörolingüistik Programlama (NLP)*", "*Sağ-Sol Beyin Teorisi*", "*Holistik Öğrenme*", "*Çoklu Zekâ Kuramı*” gibi öğrenme kuramlarına da dayanmaktadır (De Porter ve Hızlandırılmış öğrenme Hernacki, 1992; akt. Ay, 2010).
- ✓ Var olan nedenlerden ve bilinenlerden yola çıkarak başka nedenleri ve bilinmeyenleri araştıran ve bireylerde analitik düşünme becerisinin gelişmesini hedefleyen bir öğrenme yaklaşımıdır.
- ✓ **Herkes farklı düşünür ve herkesin öğrenmesi öznelidir. Her birey yaşantıları yoluyla öğrenir.**

(Kuran, 2022)

Kuantum Öğrenme

- ✓ Kuantum öğrenmede **bilgilerin yapılandırılması ve bu yapılandırmada bireyin yaratıcılığı ve hayal gücünün etkin olması** söz konusudur.
- ✓ Kuantum öğrenme, öğrenmenin sınıf duvarları arasında kalamayacağını her yerde ve ortamda eğitimin olabileceğini bu yüzden **eğitimin yaşam boyu devam etmesi gerektiğini** savunur.
- ✓ Öğrencilerin **kavram ve zihin haritalarını aktif olarak kullanabilmesi için not alma tekniklerini iyi bilmesi, sembol ve ifadelerin iyi kullanılması, öğrencinin hızlı ve etkin okuma tekniklerini öğrenmesi** gerekir.
- ✓ Kuantum öğrenmenin, öğrencinin öğrenmede aktif olması, öğrenme için kendi kendini motive etmesi, beynini daha aktif kullanması, sorumluluk duygularının gelişmesi ve öğrencilerin akademik ve yaşamsal alanda daha fazla beceri sahibi olmaları gibi yararları vardır.

(Kuran, 2022)

- ✓ Medya en geniş anlamıyla her türlü yazılı, görsel metin ve imgeleri içeren iletişim araçlarını tanımlamaktadır (kitaplar, dergiler, gazeteler, broşürler, billboardlar, radyo, film, televizyon, internet, gibi araçlar)
- ✓ **Medya okuryazarlığı bireyin medya araçlarından yararlanması ve onları kullanmasını bilmesidir.**
- ✓ **Medya okuryazarlığı;** gazete, dergi, radyo, televizyon gibi geleneksel medyadan, internet, cep telefonu, oyun konsolları gibi yeni medyadan gelen mesajları alması, algılaması, özümseyerek bilinç süzgecinden geçirmesi, **eleştirel bakış açısıyla yorumlayıp değerlendirmesi ve bir başkasına iletmesi** olarak tanımlanabilir (Aslan, Aslan ve Arslan Cansever, 2012).
- ✓ Çocukları susturmak ve meşgul etmek adına bilinçsizce çocukların ellerine verilen tabletler ve internet okuryazar tembeli, asosoyal ve bunalımlı bir gençliğin yetişmesine neden olmaktadır.
- ✓ Medyanın verdiği mesajlar bir taraftan bireyleri bilgilendirip haberdar ederken aynı zamanda onların tutum ve tavırlarını, inanç ve düşüncelerini hatta yaşama bakış açılarını bile etkilemektedir.
- ✓ Kaynağı ne olursa olsun medyanın ilettiği mesajları doğru algılamak, gerçeği gerçek olmayandan ayırt edebilmek mesajları eleştirel bir bakış açısıyla ele alabilmek iyi bir medya okuryazarlığını gerektirir.

(Kuran, 2022)

Kaynak: Kuran, K. (2022). Sınıfta Öğrenme-Öğretme Sürecinin Yönetimi. Mehmet Şişman & Selahattin Turan (Eds). *Sınıf Yönetimi*, Pegem Akademi, Ankara, 167-191.